

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Uchwała druga Deleg. Pol. z dnia 16.06.1922 r. W sprawach szkolnych

Liczba stron oryginału

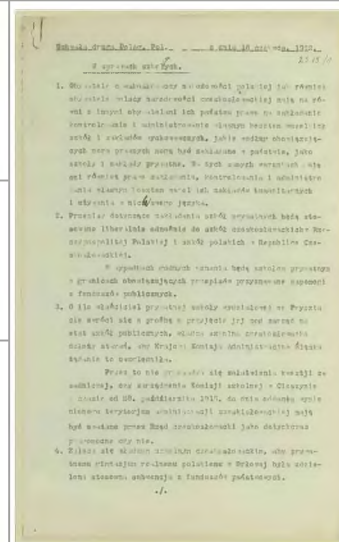
8

Liczba plików skanów

9

Liczba plików publikacji

9

Sygnatura/numer zespołu

TR 025.025

Data wydania oryginału

1922

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Digitalizacja

W sprawach szkolnych.

1. Obywatele czeskosłowaccy narodowości polskiej jak również obywatele polscy narodowości czeskosłowackiej mają na równi z innymi obywatelami ich państwa prawo na zakładanie kontrolowanie i administrowanie własnym kosztem wszelkich szkół i zakładów wychowawczych, jakie według obowiązujących norm prawnych mogą być zakładane w państwie, jako szkoły i zakłady prywatne. Na tych samych warunkach mają oni również prawo zakładania, kontrolowania i administrowania własnym kosztem wszelkich zakładów humanitarnych i używania w nich swego języka.

2. Przepisy dotyczące zakładania szkół prywatnych będą stosowane liberalnie odnośnie do szkół czeskosłowackich w Rzeczypospolitej Polskiej i szkół polskich w Republice Czeskosłowackiej.

W wypadkach godnych uznania będą szkołom prywatnym w granicach obowiązujących przepisów przyznawane zapomogi z funduszy publicznych.

3. O ile właściciel prywatnej szkoły wydziałowej we Fryszta- cie zwróci się z prośbą o przyjęcie jej pod zarząd na etat szkół publicznych, władza szkolna czeskosłowacka doloży starań, aby Krajowa Komisja Administracyjna Śląska śądanie to uwzględniła.

Przez to nie przesadza się załatwienia kwestji za sadniczej, czy zarządzenia Komisji szkolnej w Cieszynie w czasie od 28. października 1918. do dnia oddania wymie- nionego terytorjum administracji czeskosłowackiej mają być uważane przez Rząd czeskosłowacki jako dotychczas prawonocne czy nie.

4. Zaleca się władzom szkolnym czeskosłowackim, aby prywa- tnemu gimnazjum realnemu polskiemu w Orłowej była udzie- lona stosowna subwencja z funduszy państwowych.

5. Będą poczynione starania, aby urządzenia/skolne, stanowiące własność Macierzy szkolnej, były zwrócone na żądanie właścicieli.

Co się tyczy budynków należących do Macierzy szkolnej musi Macierz objąć je protokolarnie pod swój zarząd i poczynić kroki celem ich opróżnienia, nakazane ustawą, w czym właściwe urzędy przyjdą jej z pomocą.

6. Oba rządy wydadzą natychmiast rozporządzenia celem jaknajlepszego zabezpieczenia tak przy dokonywaniu spisu dzieci obowiązanych do szkół z zupełną obiektywnością właściwych organów, jak również swobody rodziców w wyborze szkoły dla swych dzieci. Odnośne rozporządzenia będą podane do wiadomości Delegacji.

7. Wszelkie badania połączone z założeniem nowej szkoły, której żądają mieszkańcy w gminach, gdzie niema dotąd samodzielnej szkoły z danym językiem nauczania, będą przyśpieszone, a przy stwierdzaniu warunków i zakładaniu takich szkół postępować się będzie z największą tyczliwością. Przy tem będzie przestrzegana w praktyce zasada, że szkoła powszechna winna być w każdym razie założona wszędzie tam, gdzie w promieniu czterech kilometrów i według przeciętnej z lat 5-ciu znajduje się więcej niż czterdzieścioro dzieci, które muszą chodzić do szkoły, odległej więcej niż o cztery kilometry.

Żądanie w sprawie założenia szkoły może być przedstawione przez jednego z obywateli danej gminy na zasadzie zgody i upoważnienia rodziców dzieci, o które chodzi.

Badanie żądań tego rodzaju, o ile to dotyczy stwierdzenia języka ojczystego zgłoszonych dzieci, co do którego w zasadzie jest miarodajne oświadczenie rodziców, przeprowadzi w razie potrzeby Ministerstwo przez swego urzędnika.

U rodziców, których przynależność państwowa nie jest dotąd rozstrzygnięta, nie będzie ta okoliczność brana pod uwagę.

8. W miejscowościach, gdzie w jednym budynku szkolnym znajdują się dwa szkoły z różnym językiem nauczania i okaże się brak lokali, władze szkolne poczynią starania, aby każda szkoła była pomieszczona w osobnym budynku. Cel ten będzie osiągnięty stopniowo bądźto przez wynajęcie w budynkach prywatnych, bądźto przez wybudowanie nowych budynków szkolnych, a to tak, aby do końca roku szkolnego 1924/25 każda szkoła miała swój budynek. Zarządzenie to będzie zastosowane przede wszystkim do tych szkół, w których nauka odbywa się półrocznie.
9. Publiczna szkoła powszechna nie będzie z reguły zwinęta a tak długo, dopóki dalsi do niej uczęszczają, co nie będą miały zapewnionej nauki w innej szkole z tym samym językiem nauczania.
10. W razie zamknięcia publicznej szkoły powszechnej będzie danej miejscowości pozostawiona możliwość założenia w jej miejsce szkoły prywatnej, której, o ile pozwolą warunki, będą przekazane do użytku lokale i urządzenia zwinętej szkoły.
11. Z gmin, w których nie ma szkoły polskiej, mogą dzieci polskie uczęszczać do szkół polskich w gminach sąsiednich, dopóki w ich gminie zamieszkania nie powstanie publiczna szkoła polska.
12. W miejscowościach, gdzie są warunki określone ~~ustawą~~ ustawą; będą w miarę możliwości otwarte publiczne szkoły wydziałowe z polskim językiem nauczania.
13. Wyrażone pod 11 i 12 zasady będą stosowane analogicznie do szkół czeskosłowackich Rzeczypospolitej Polskiej.
14. Będzie wydane zarządzenie, aby do jednego z seminarjów nauczycielskich byli przyjęci w odpowiedniej liczbie / naj-
mniej 25% normalnej liczby kandydatów w każdym kursie /
kandydaci, przeznaczeni na nauczycieli dla szkół polskich,
dla których język polski będzie przedmiotem obowiązkowym
w tej samej liczbie godzin i w tym zakresie co język cze-
skosłowacki a nadto będą uczynione zarządzenia, aby mogli

także w innych przedmiotach nauki uzyskać odpowiednie przy
gotowanie do udzielania nauki w szkołach z polskim języ-
kiem nauczania.

O ile okaza się istotna potrzeba znaczniejszej liczby
nauczycieli polskich, niż może być wykształcona powyżej o-
kreślonym sposobem, a zgłosi się odpowiednia liczba kan-
dydatów, będą utworzone specjalne oddziały równorzędne
przy wspomnianym seminarjum, ewentualnie, będzie założone
samodzielne seminarjum nauczycielskie z polskim językiem
wykładowym.

15. W sposób analogiczny według rzeczywistej potrzeby będzie
zapewnione wykształcenie sił nauczycielskich dla szkół
czeskosłowackich w Rzeczypospolitej Polskiej.
16. Do komisji egzaminacyjnych dla nauczycieli szkół ludowych
i wydziałowych będą z pośród nauczycieli szkół publicz-
nych lub prywatnych powołani także członkowie polscy w Cze-
chosłowacji wsiel. czechosłowaccy w Polsce, mający pełną
kwalifikację.
17. Przy urzędzeniu kursów do dalszego kształcenia nauczyte-
li będą w należytej mierze uwzględnione także potrzeby
nauczycielstwa i szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji
a czeskosłowackiego w Polsce.
18. Obywatele czechosłowaccy, którzy uzyskali kwalifikacje
nauczycielskie w Polsce, lub obywatele polscy, którzy
uzyskali takie kwalifikacje w Czechosłowacji, będą przy-
jęci według potrzeby do służby nauczycielskiej w tym
państwie, którego są obywatelami z tym zastrzeżeniem,
że mają obowiązek złożyć egzamin uzupełniający w da-
nym państwie.
19. O ile nauczyciele, którzy byli czynni w szkołach na ob-
szarze plebicytowym, a z różnych powodów stanowiska swe
je opuścili, żądają podania o przyjęcie ich z powrotem do
służby nauczycielskiej, podania ich będą z reguły trakto-
wane przychylnie. Ewentualne załatwienie odmowne będzie
umotywowane.

20. Dla szkół czeskosłowackich Rzeczypospolitej Polskiej i szkół polskich w Republice Czeskosłowackiej będą ustanowione w najszerszych granicach, na jakie pozwalają obowiązujące przepisy, własne organa nadzorcze i administracyjne i będzie powołana do władz szkolnych wedle potrzeby odpowiednia liczba urzędników danej narodowości.

21. Inspektorami szkolnymi mają być mianowane osoby należycie wykwalifikowane, tej narodowości, co dzieci szkół podlegających ich nadzorowi.

22. Publiczne szkoły przemysłowe uzupełniające z polskim językiem nauczania mogą być zakładane na tych samych zasadach, co szkoły tego rodzaju z językiem nauczania czeskosłowackim.

Władze nie będą oczywiście odnawiały zezwolenia na zakładanie i utrzymanie prywatnych szkół przemysłowych uzupełniających, o ile założyciele uczynią zadość obowiązującym przepisom.

Polakom szkołom przemysłowym uzupełniającym nie będą czynione ze strony władz państwowych trudności, aby mogły używać lokali w budynkach szkół publicznych, również będą im zapewnione subwencje, do których są obowiązane gminy, kraj Izby handlowe, Państwo i t. d. w tej mierze, co szkołom czeskosłowackim.

Przy urządzaniu kursów dla nauczycieli wymienionych szkół będą równomiernie uwzględniani nauczyciele tychże szkół z polskim językiem nauczania. Kursom prywatnym tego rodzaju będzie przyznawane podług norm obowiązujących dla kursów urządzanych przez państwo subwencja z funduszy państwowych, jeżeli co do zakresu nauki i organizacji będą odpowiadały kursom państwowym i podlegały ewentualnej inspekcji właściwych organów szkolnych.

Polskie szkoły przemysłowe uzupełniające będą miały własne wydawnictwa szkolne, jak to jest dotychczas.

Zasady powyższe będą stosowane analogicznie do szkół przemysłowych uzupełniających z czeskosłowackim językiem nauczania w Rzeczypospolitej P.

23. Jeżeli bądź dotychczasowi nauczyciele bądź też inna instytucja lub organizacja przystąpi do ponownego otwarcia szkoły górniczej w Dąbrowie na tych zasadach, na jakich szkoła ta dotąd była utrzymywana, będą jej przyznane wszystkie prawa, które posiadała szkoła górnicza w Ostrawie Mor., a uczniowie jej będą korzystali z tych samych ulg i uprawnień, jakie służą uczniom szkoły wymienionej. Również będą jej udzielane subwencje ze strony państwa i właściwych korporacji i instytucji, oraz pomoc przy uzyskaniu potrzebnych lokali.

Dozwolone będzie dzieciom obywateli czeskosłowackich języka czeskosłowackiego w przeczystopolitej Polskiej, dzieciom zaś obywateli polskich języka polskiego w Republice czeskosłowackiej uczęszczanie do publicznych i prywatnych szkół z językiem wykładowym takim, jak ich język ojczysty.

25. Do tego czasu dopóki nie będą wydane podręczniki dla szkół polskich, względnie czeskosłowackich w każdym z obu państw, będzie wolno używać podręczników dotychczasowych albo też wydanych w drugim państwie i zatwierdzonych przez właściwe władze państwowe szkolne.

We wszystkich podręcznikach i pomocach szkolnych należy używać języka literackiego.

26. Przy urządzeniu mających na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych ludności n.p. przy zakładaniu bibliotek gminnych będą równocześnie uwzględnione potrzeby ludności polskiej jak czeskosłowackiej

Referent polski zaznacza, że co do pewnych spraw podniesionych jako słuszne sądzania przez Subdelegację polską referenci nie mogli przedstawić uzgodnionego wniosku celem powzięcia formalnej uchwały, a mianowicie:

- 1) Wszystkie publiczne szkoły powszechne z polskim językiem nauczania, które istniały już dawniej powinny być otwarte na nowo w tym przypuszczeniu, że i obecnie są w danych miejscowościach wymagane warunki.
- 2) z Pośród miejscowości, w których istnieją warunki określone ustawą dla założenia publicznych szkół wydziałowych

powinno być założone w czasie najkrótszym o ile to możli-
we już w roku szkolnym 1922 na 1923 publicznej szkoły wydzia-
łowe w Łazach i Jabłonkowie.

3/ Bursy Macierzy Szkolnej w Orłowej ze względu na cel,
jakim służy, powinna otrzymać stosowną pomoc od Rządu
Czechosłowackiego dla prowadzenia budynku do stanu używal-
ności niezależnie od tego, jak będą załatwiane szkody wy-
rządzone w okresie plebiscytowym wogóle.

4/ Nauczyciele, którzy są zatrudnieni w publicznych
szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania jako
tymczasowi a posiadający przepisane warunki, powinni być
zamianowani stałymi.

5/ Nauczyciele, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości
w seminarjum nauczycielskim w Bobrku przed 28. lipca 1920 r.
powinni być zwolnieni od egzaminów uzupełniających.

Przewodniczący Dr. Halban dziękuje obu referentom za
tak gruntowną i owocną pracę podnosi zarazem, że naród
polski, wszędzie i zawsze przywiązuje wagę do wychowania
narodowego, więc rozumie dobrze dążenia innych narodów.
Zapewnia kolegów Subdelegacji czechosłowackiej, że // spra-
wiedliwe ukształtowanie polskich stosunków szkolnych w Re-
publice czechosłowackiej znajdzie echo serdeczne w Państwie
i narodzie polskim, naród polski odpowie z pewnością takim-
samym postępowaniem względem szkół czeskich na Wołyniu
i wszędzie, gdzieby się one znalazły. Zaznacza z naciskiem
wartość młodego pokolenia obu narodów dla polityki przy-
szłości, która stawia obu narodom i ich młodzieży zadania
wspólne wobec wspólnego niebezpieczeństwa i pragnie, aby
na tle sprawiedliwego szkolnictwa działa obu narodów rosła
w uczuciu przyjaźni braterskiej.

Przewodniczący subdelegacji Czechosłowackiej podzięko-
wał gorąco za godne uznania oświadczenia, które niezawodnie
wyjdzie na korzyść szkolnictwu czechosłowackiemu w Polsce,
a panu przewodniczącemu subdelegacji Polskiej i całemu
polskiemu narodowi za życzliwość dla szkół utrzymywanych
dla Czechów na Wołyniu- którzy mimo oddalenia przecieł

są bliżcy sercu narodu czechosłowackiego. Naród czechosłowacki sam i w dzieciach swych, o których tak pięknie mówił p. przewodniczący Subdelegacji polskiej niewątpliwie zachowa przyjaźń dla Polaków nawet na najdalszą przyszłość, co najlepiej przysięgły się obu bratnim narodom i wielkim ideom, które je łączą.

[The following text is extremely faint and illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a continuation of the speech or a related document.]